

پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی از طریق شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی در دانشجویان دانشگاه جهرم

سید مرتضی موسوی نژاد^۱ و مؤگان امیریان زاده^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی از طریق شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی در دانشجویان دانشگاه جهرم بود. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان رشته فنی و مهندسی دانشگاه جهرم در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ بود. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد و نمونه مورد مطالعه ۲۶۵ نفر این دانشجویان بودند که بر اساس جدول مورگان انتخاب شدند که به پرسشنامه‌ی مهارت‌های اجتماعی ماتسون (۱۹۸۳)، خودکارآمدی عمومی شرر (۱۹۸۲) و شخصیت کارآفرین مقیمی (۲۰۰۰) پاسخ دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند و از میان ابعاد شخصیت کارآفرینانه مؤلفه‌های تشویق برای تعالی، افراد قدرتمند و اخلاق‌کاری می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند و از میان ابعاد خودکارآمدی مؤلفه‌های میل به آغازگری و مقاومت در برابر موانع می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند.

کلید واژه‌ها: مهارت‌های اجتماعی، شخصیت کارآفرینانه، خودکارآمدی.

پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۱۹

دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۶/۱۰

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران
mrtz.moosavi@gmail.com
۲- استادیار مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

با توجه به نیاز انسان‌ها به برقراری ارتباط با اطرافیان خود می‌توان گفت که سازه مهارت‌های اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردار است و به تبع آن متغیرهایی که می‌توانند بر این سازه تأثیر گذار باشند و آن را پیش‌بینی کنند، مهم می‌باشند. بنابراین شناخت این دسته از متغیرها اهمیت دارد. با توجه به مطالعات صورت گرفته در این زمینه می‌توان اذعان داشت که ویژگی‌های شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی در این میان از سازه‌های مهم به شمار می‌روند که در این پژوهش به نقش آن‌ها بر مهارت‌های اجتماعی پرداخته می‌شود.

اجتماعی شدن فرایندی است که در آن هنجارها، مهارت‌ها، انگیزه‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای فرد شکل می‌گیرد تا ایفای نقش کنونی یا آتی او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود. در این فرایند، اکتساب و به کارگیری مهارت‌های اجتماعی و چگونگی برقراری ارتباط و تعامل با دیگران، یکی از مولفه‌های اصلی رشد اجتماعی محسوب می‌شود. بنا به تعریف، مهارت‌های اجتماعی به رفتارهای آموخته شده و مقبول جامعه اطلاق می‌شود؛ رفتارهایی که شخص می‌تواند با دیگران به نحوی ارتباط متقابل برقرار کند که به بروز پاسخ‌های مثبت و پرهیز از پاسخ‌های منفی بینجامد (نریمانی و همکاران، ۱۳۸۸). اسپنس^۱ (۲۰۰۳) مهارت‌های اجتماعی را توانایی انجام رفتارهایی می‌داند که در توانمندسازی یک فرد برای کسب قابلیت اجتماعی مهم هستند. از سوی دیگر کارآفرینی^۲ همان فرایند تأسیس یک کسب و کار بر مبنای یک فکر و ایده نو است. اکنون در عرصه جهانی افراد خلاق و نوآور به عنوان کارآفرینان منشأ تحولات بزرگی در عرصه تولید و خدمات شده‌اند. حتی شرکت‌های بزرگ جهانی برای حل مشکلات خود به کارآفرینان مراجعه می‌کنند (نعمتی، ۱۳۹۲). وقتی مسیر حوادث، وقایع و روند فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی جوامع را بررسی می‌کنیم، در می‌یابیم که انسان‌ها همواره به دنبال تغییر بوده‌اند و در این میان، افرادی بوده‌اند که از قوانین کلی جوامع تبعیت نکرده و باعث تغییر در جوامع خود و به طور کلی جوامع بشری شده‌اند (ماتیویک^۳، ۲۰۱۰). از جمله ویژگی‌ها و متغیرهایی که با مهارت‌های اجتماعی در ارتباط است و در مباحث مختلف مورد توجه محققین

^۱ - Espens

^۲ - Entrepreneurship

^۳ - Matviuk

قرار گرفته است، ویژگی شخصیت کارآفرینانه است. کانتیلون^۱ به عنوان نخستین اقتصاددانی که نقش کارآفرینی را تبیین کرده، در سال ۱۷۵۵ مطرح نموده است که کارآفرین فردی است که ریسک کسب و کار را در مواجهه با عدم اطمینان می‌آزماید و در فرآیند کسب و کار همواره برای به دست آوردن سود تلاش می‌کند (مانترو و سریانو^۲، ۲۰۱۱). وی، میان سرمایه دار و کارآفرین تمایز قائل می‌شود و معتقد است که کارآفرین ریسک پذیر بوده، اما قادر نیست ریسک‌های درگیر در تصمیمات را محاسبه کند. کارآفرینی فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه‌ی منحصر به فردی از منابع به منظور بهره‌گیری از فرصت‌ها و خلق ابتکارها و نوآوری‌ها و ایجاد کسب و کارهای جدید می‌باشد (ماهر^۳، ۲۰۰۷). کارآفرینی فرآیند خلق چیزی متفاوت و با ارزش از طریق اختصاص زمان و تلاش لازم برای آن است؛ با فرض همراه بودن ریسک‌های مالی، روانی و اجتماعی و نیز دریافت پاداش‌های مالی و رضایت فردی» (کانترویتوانی و همکاران^۴، ۲۰۱۱). دانش کارآفرینی در عصر حاضر به یکی از پرطرفدارترین حوزه‌های مطالعاتی علمی و اقتصادی تبدیل شده است عصر کنونی با تغییر و تحول پیوسته‌ی خود، نیازهای متغیری ایجاد کرده که مهارت‌های به روزی را هم می‌طلبد و دانش آموخته‌ای که از حوزه‌ی دانش و محفوظات فراتر رفته و در حل مسائل علمی آن محدوده‌ی تخصصی، مهارت بیشتری داشته و موفق‌تر عمل می‌کند، نسبت به سایرین مزیت رقابتی دارد (طالبی، ۱۳۸۷). علاوه بر این، ارتباط تنگاتنگی بین خودکارآمدی^۵ و شخصیت کارآفرین^۶ دیده بندورا^۷ (۱۹۹۷) خودکارآمدی را به باورهای افراد به توانایی‌هایشان در بسیج انگیزه‌ها، منابع شناختی و اعمال کنترل بر یک رخداد معین تعریف کرده است. بنابراین یکی از جنبه‌های اساسی خودکارآمدی این باور است که فرد از راه اعمال کنترل می‌تواند بر پیامدهای زندگی خود اثر بگذارد. یعنی می‌تواند برای رسیدن به اهداف خویش توانایی‌هایش را بسیج کند. بنابراین لازمه شخص کارآفرین اعتماد بر توانایی خود و از سوی دیگر قدرت ارتباط با دیگران

¹ - Cantillon

² - Montoro & Soriano

³ - Mohar

⁴ - Castrogiovanni

⁵ - Self-efficacy

⁶ - Entrepreneur character

⁷ - Bandura

است. به این معنا که مهارت‌های ارتباطی می‌تواند زمینه ساز شخصیت کارآفرین شود که از خود کارآمدی لازم برای پیگیری اهداف خویش برخوردار است. نیلسون، کارولد، ریسنب، گوستاوسن و متیسون^۱ (۲۰۱۳) پژوهشی تحت عنوان رابطه‌ی مهارت‌های اجتماعی و خود کارآمدی انجام دادند. نتایج نشان داد که سطوح پایین مهارت‌های اجتماعی در اوایل نوجوانی پیش‌بینی کاهش سطح خود کارآمدی را در پی خواهد داشت. زامپیتاکیس^۲ و دیگران (۲۰۰۹) به بررسی الگوی اثر عناصر هوش عاطفیات جمله مهارت اجتماعی بر نگرش کارآفرینی پرداختند و دریافتند که اثر معنادار و مثبتی بین این دو وجود دارد. مهدی زاده (۱۳۹۲) در تحقیق تحت عنوان رابطه بررسی ارتباط بین استرس‌های کاری با خود کارآمدی و تطابق در کارکنان بیمارستان‌های آموزشی- درمانی شهر تبریز انجام داد. آزمون همبستگی پیرسون، همبستگی منفی بین استرس شغلی با خود کارآمدی، با ساعات کاری، با سن و با سابقه‌ی کاری را نشان داد. همچنین همبستگی مثبت بین استرس شغلی با خود کارآمدی و میزان ساعات کاری، خود کارآمدی و سن، سابقه‌ی کاری و تطابق مورد تأثیر قرار گرفت. نیک رفتار (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان تأثیر شایستگی‌های فردی و اجتماعی بر شخصیت کارآفرینانه‌ی کارکنان بانک توسعه‌ی صادرات تهران انجام داد. این پژوهش به منظور بررسی اثر شایستگی‌های فردی و اجتماعی بر روی شخصیت کارآفرینانه‌ی کارکنان بانک توسعه‌ی صادرات صورت پذیرفت. نمونه‌ی آماری ۲۴۰ نفر از بین کارکنان ستاد و ۱۸ شعبه‌ی بانک توسعه‌ی صادرات با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شد. نتایج پژوهش نشان داد که توانایی خودانگیزی و مهارت‌های اجتماعی هر دو تأثیر معنادار و مثبتی بر روی شخصیت کارآفرینانه‌ی کارکنان دارد، اما میزان تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر روی شخصیت کارآفرینانه بسیار بیشتر از توانایی خود انگیزی است. اعتمادی، جابری، جزایری و احمدی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان رابطه مهارت‌های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض با صمیمیت زناشویی در زنان شهر اصفهان به این نتیجه دست یافتند که مهارت ارتباطی با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت و معنادار دارند. همچنین ابعاد الگوهای ارتباطی در زنان با صمیمیت زناشویی همبستگی معناداری دارند. و بین سبک حل تعارض با صمیمیت زناشویی زنان همبستگی معنا دار وجود دارد. درامامی

^۱ - Nilsson, Karvld, Rysmb, Gvstavs n and Matheson

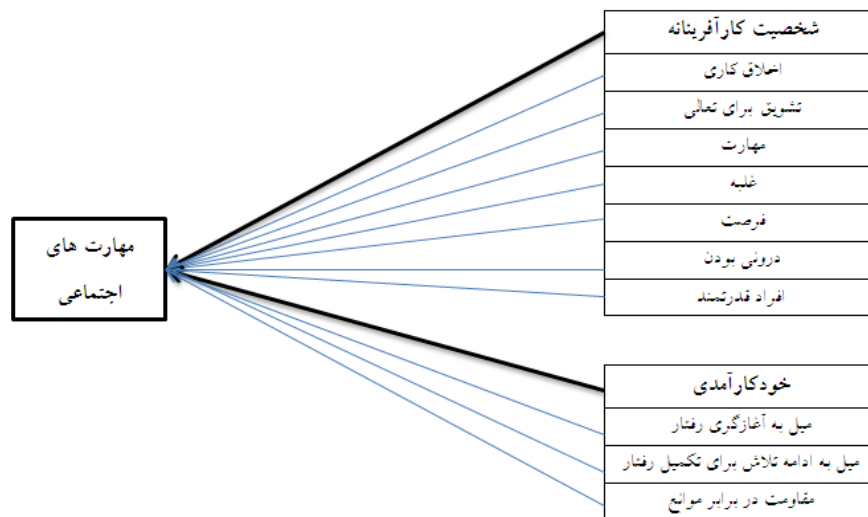
^۲ - Ampytakys

(۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان رابطه سبک‌های رهبری و مهارت‌های ارتباطی مدیران با سلامت روان کارکنان به این نتیجه دست یافت که بین سبک رهبری و مهارت ارتباطی مدیران با سلامت روان کارکنان رابطه معناداری مشاهده نشد اما بین ابعاد سبک رهبری، سبک رابطه - مداری با سوء عملکرد اجتماعی و سلامت روانی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. امینی، نوری و سماواتیان (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر سلامت عمومی پرستاران به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های ارتباطی سلامت عمومی را افزایش و میزان افسردگی را کاهش می‌دهد. مستقیمی و شفیع آبادی (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان اثر بخشی مهارت‌های ارتباطی بر عزت نفس دختران ۱۳ تا ۱۵ ساله بهزیستی به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های ارتباطی روش موثری در افزایش عزت نفس دختران ۱۳ تا ۱۵ ساله ساکن مراکز شبانه روزی بهزیستی است. کردنائیج و همکاران (۱۳۸۸) قادر گشتند پنج ویژگی اصلی کانون کنترل درونی، انگیزه پیشرفت بالا، خلاقیت زیاد، ریسک پذیری متعادل و تحمل ابهام بالا را به عنوان ویژگی‌های اصلی شخصیتی کارآفرینانه شناسایی نمایند. نیکویی و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد که مهارت‌های اجتماعی نقش سازگارانه دارند و سوج و توکانکا (۲۰۱۷) بر نقش خدکارآمدی در مدل یکپارچه تحلیل رفتار تاکید داشته‌اند. به گونه‌ای که به نظر می‌رسد مهارت اجتماعی متغیری مهم در این زمینه است. در نهایت رامنی و مک ماهان (۲۰۱۷) بیان کرده‌اند که مهارت‌های اجتماعی نقش حفاظت کننده در برابر عوامل خطر ساز را ایفا می‌کنند. در مجموع به نظر می‌رسد باید نقش مهارت‌های اجتماعی را به عنوان یک متغیر تاثیر گذار و تأثیر پذیر مورد بری جدی تری قرار داد. شاید تفاوت این پژوهش در این است که در پی متغیرهای تاثیر گذار بر مهارت اجتماعی است. به گونه‌ای که می‌توان این سؤال را مطرح کرد که آیا افزایش خودکارآمدی به فرد این امکان را می‌دهد که برای ارتقا مهارت‌های اجتماعی اش دست به اقدام بزند. آیا پذیرش کمبود در مهارت‌های اجتماعی از طرف یک فرد، نیازمند داشتن سطحی از توانایی اثربخشی و توانایی تغییر شرایط نیست؟ از سوی دیگر به نظر می‌رسد توجه به مسائل شخصیتی نیز می‌تواند سؤال برانگیز باشد. به گونه‌ای که فردی دارای شخصیت کارآفرینانه در مقایسه با فردی بدون شخصیت کارآفرینانه کدام یک احتمال بیشتر دارد که در جهت بهبود مهارت‌های اجتماعی خویش بکوشند؟ بنابراین پژوهش حاضر درصدد

پاسخ‌گویی به این سؤال پژوهش است که آیا شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی، مهارت‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه جهرم به طور معناداری پیش‌بینی می‌کند.

مدل مفهومی پژوهش:

بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که خودکارآمدی و مهارت‌های اجتماعی با هم رابطه دارند (نیسلون و همکاران، ۲۰۱۳). از سوی دیگر به نظر می‌رسد مهارت اجتماعی از شخصیت کارآفرینانه نیز متأثر می‌شود (درامانی، ۱۳۹۱). به گونه‌ای که می‌توان گفت طرح کلی پژوهش را مطالعات انجام شده حمایت می‌کند. بنابراین با توجه به پیشینه پژوهش و مطالعات انجام شده مدل مفهومی پژوهش حاضر به شکل زیر است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی به طور معناداری قادر به پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشند.
- ۲- بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین ابعاد خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۴- ابعاد شخصیت کارآفرینانه به طور معنی داری قادر به پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشند.

۵- ابعاد خودکارآمدی به طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشد.

روش پژوهش:

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه‌ی آماری پژوهش شامل کلیه‌ی دانشجویان رشته فنی و مهندسی دانشگاه جهرم در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ بوده است که مشتمل بر ۸۴۵ دانشجوی بود. حجم نمونه ۲۶۵ نفر این دانشجویان بود که با توجه به جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه‌ی مهارت‌های اجتماعی ماتسون: این مقیاس توسط ماتسون و همکاران، (۱۹۸۳) برای بخش مهارت‌های اجتماعی افراد تدوین شده است. این مقیاس دارای ۵۶ عبارت است که براساس یک شاخص ۵ درجه‌ای از نوع مقیاس لیکرت با دامنه‌ای از نمره یک (هرگز/هیچ وقت) تا پنج (همیشه) تنظیم شده است. برای این مقیاس ۵ مؤلفه‌ی فرعی شامل مهارت‌های اجتماعی مناسب، جسارت نامناسب، تکانشی عمل کردن، اطمینان زیاد به خود داشتن و حسادت/گوشه‌گیری است (ماتسون و همکاران، ۱۹۸۳). فانی، (۱۳۸۷) مقدار آلفا برای کل پرسشنامه را برابر با ۰/۷۹ گزارش کرده است. یوسفی و خیر، (۱۳۸۱) برای بررسی پایایی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده کرده‌اند که مقدار ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف برای کل مقیاس یکسان و برابر ۰/۸۶ بوده است که مقادیر این دو ضریب برای دختران به ترتیب برابر ۰/۸۵ و ۰/۸۶ و برای پسران به ترتیب برابر ۰/۸۷ و ۰/۸۵ می‌باشد. در تحقیق حاضر جهت تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است که نتایج آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۴ به دست آمد. پرسشنامه خودکارآمدی: پرسشنامه خودکارآمدی عمومی شرر، این پرسشنامه در سال (۱۹۸۲) توسط شرر و همکاران طراحی شد. این پرسشنامه دارای ۱۷ گویه است که میل به آغازگری رفتار، میل به ادامه تلاش برای تکمیل رفتار و مقاومت در برابر موانع را می‌سنجد. نمرات بالاتر از میانگین بیانگر خودکارآمدی قوی‌تر و نمرات پایین‌تر از میانگین خودکارآمدی ضعیف‌تر را نشان می‌دهد. براساس تحقیقات به عمل آمده، پژوهشگرانی چون براتی، ۱۳۷۶، کرامتی ۱۳۸۰ و مزدهی ۱۳۸۱ از این پرسشنامه استفاده کرده‌اند. ضریب آلفای به دست آمده در مطالعه‌ی آنان به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۲ و ۰/۸۵ بوده است. براتی و بختیاری (۱۳۷۵)، جهت بررسی اعتبار پرسشنامه خودکارآمدی از روش ۲ نیم کردن آزمون (تنصیف) استفاده کرده‌اند و با استفاده از روش اسپیرمن براون ۰/۷۶ و آلفای کرونباخ ۰/۷۹ را گزارش کرده است و در مطالعه‌ی

که توسط اصغر نژاد (۱۳۸۵)، با عنوان مطالعه‌ی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه خودکارآمدی انجام شد، ضریب پایایی ۰/۸۳ را گزارش کرده است. در تحقیق حاضر جهت تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است که نتایج آلفای کرونباخ برای کل ۰/۷۳ به دست آمده است. **پرسشنامه شخصیت کارآفرین:** این پرسشنامه بوسیله مقیمی (۲۰۰۰) برای سنجش ویژگی‌های شخصیت کارآفرین ساخته شده و دارای ۲۸ سؤال در طیف لیکرتی پنج‌گزینه است که دارای شش بعد و یک نمره کلی است که شاخصه‌های مختلف شخصیت کارآفرین را از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌دهد. نمره‌ی بالا در این پرسشنامه نشان‌دهنده‌ی دارا بودن ویژگی شخصیتی کارآفرینی در فرد است. نتیجه تحلیل عامل پرسشنامه برای بررسی روایی مقیاس شش بعد و یک نمره کلی را تأیید کرد. نتایج آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی نمره کلی ۰/۸۴ برای کل پرسشنامه و برای بررسی ابعاد بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ به دست آمد (مقیمی، ۲۰۰۰).

یافته‌ها

جدول ۱. بررسی میانگین وزنی و انحراف استاندارد نمرات خودکارآمدی و ابعاد آن

متغیر و ابعاد آن	میانگین وزنی	انحراف استاندارد
خودکارآمدی کلی	۳/۳۴	۰/۵
میل به آغازگری رفتار	۳/۴۳	۰/۶
میل به ادامه تلاش برای تکمیل رفتار	۳/۱۴	۰/۵
مقاومت در برابر موانع	۳/۴۲	۰/۷

جدول ۲. بررسی میانگین وزنی و انحراف استاندارد شخصیت کارآفرینانه و ابعاد آن

متغیر و ابعاد آن	میانگین وزنی	انحراف استاندارد
شخصیت کارآفرینانه	۳/۲۴	۰/۶
اخلاق کاری	۳/۳۳	۰/۹
تشویق برای تعالی	۳/۵۳	۰/۹
مهارت	۳/۱۷	۰/۹
غلبه	۲/۹۹	۰/۸
فرصت	۳/۰۴	۰/۷
درونی بودن	۳/۲۳	۰/۸
افراد قدرتمند	۳/۳۹	۱/۰۰

جدول ۳. بررسی میانگین وزنی و انحراف استاندارد مهارت اجتماعی

متغیر	میانگین وزنی	انحراف استاندارد
مهارت اجتماعی کلی	۳/۴۰	۰/۴

جدول ۴. آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	کلموگراف - اسمیرنوف	سطح معناداری
شخصیت کارآفرینانه	۱/۰۰۴	۰/۲۶
خودکارآمدی	۰/۹۳	۰/۳۴
مهارت‌های اجتماعی	۰/۵۷	۰/۹۰

جدول ۴ نتایج آزمون کلموگراف اسمیرنوف را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌گردد همه متغیرها سطح معناداری آن‌ها بزرگتر از (۰/۰۵) است و شرایط برای استفاده از آزمون‌های پارامتریک آماده است.

فرضیه فرعی اول: بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌شود.

جدول ۵. ماتریس همبستگی بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
اخلاق کاری	۱						
تشویق برای تعالی	۰/۶۷**	۱					
مهارت	۰/۴۸**	۰/۵۷**	۱				
غلبه	۰/۴۶**	۰/۵۲**	۰/۴۱**	۱			
فرصت	۰/۳۷**	۰/۴۱**	۰/۲۷**	۰/۳۷**	۱		
درونی بودن	۰/۵۰**	۰/۵۶**	۰/۴۲**	۰/۵۷**	**	۱	
افراد قدرتمند	۰/۵۸**	۰/۶۲**	۰/۴۱**	۰/۵۷**	**	۰/۴۷	۱
مهارت‌های اجتماعی	۰/۵۵**	۰/۶۲**	۰/۳۷**	۰/۳۵**	**	۰/۴۹**	**
	۰	۰	۰	۰	۰/۳۴	۰/	۰/۵۵

۰/۰۱P≤** ۰/۰۵P≤*

بر اساس اطلاعات جدول فوق ضرایب تمامی مؤلفه‌های شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی در سطح (۰/۰۱) ($p < ۰/۰۱$) رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. مقدار این رابطه در

مؤلفه‌های اخلاق کاری، تشویق برای تعالی، مهارت، غلبه، فرصت، درونی کردن و افراد قدرتمند به ترتیب برابر با ۰/۵۵، ۰/۶۲، ۰/۳۷، ۰/۳۵، ۰/۳۴، ۰/۴۹ و ۰/۵۵ می‌باشد.

فرضیه فرعی دوم: بین ابعاد خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌شود.

جدول ۶. ماتریس همبستگی بین ابعاد خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی

متغیر	۱	۲	۳	۴
میل به آغازگری رفتار	۱			
میل به ادامه تلاش برای تکمیل رفتار	۰/۴۲**	۱		
مقاومت در برابر موانع	۰/۵۸**	۰/۴۳**	۱	
مهارت‌های اجتماعی	۰/۴۷**	۰/۳۶**	۰/۵۴**	۱

۰/۰۵P≤* ۰/۰۱P≤**

بر اساس اطلاعات جدول فوق ضرایب تمامی مؤلفه‌های خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی در سطح (۰/۰۱) $p < ۰/۰۱$ رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. مقدار این رابطه در مؤلفه میل به آغازگری رفتار، میل به ادامه تلاش برای تکمیل رفتار و مقاومت در برابر موانع به ترتیب برابر با ۰/۴۷، ۰/۳۶ و ۰/۵۴ می‌باشد.

فرضیه فرعی سوم: ابعاد شخصیت کارآفرینانه به طور معنی داری قادر به پیش بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردیده است.

جدول ۷. مشخصه‌های آماری رگرسیون بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی به روش همزمان

R	R ²	F	P<	β	T	p<
۰/۶۷۴	۰/۴۵	۲۷/۸	۰/۰۰۰۱	۰/۱۶۲	۲/۲	۰/۰۲
				۰/۳۶۹	۴/۷	۰/۰۰۰۱
				-۰/۰۱۱	-۰/۱۷	۰/۸
				-۰/۰۹۸	-۱/۵	۰/۱
				۰/۰۲۹	۰/۵۲	۰/۶
				۰/۱۰۱	۱/۳	۰/۱
				۰/۲۰۸	۲/۶	۰/۰۰۹

همانگونه که مشاهده می‌شود مقدار F برابر با (۲۷/۸) در سطح (۰/۰۰۰۱) بدست آمده و از آن جا که این مقدار از سطح قابل قبول (۰/۰۵) کوچک تر است لذا مقدار آماره معنادار گردیده (P<۰/۰۱) است. و با توجه به سطح معناداری ستون آخر می‌توان نتیجه گرفت که مقدار بتای

مؤلفه‌های تشویق برای تعالی و افراد قدرتمند در سطح ($P < 0/01$) و مؤلفه اخلاق کاری در سطح ($P < 0/05$) معنادار شده‌اند. یعنی اینکه مؤلفه‌های تشویق برای تعالی، افراد قدرتمند و اخلاق کاری می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند. و ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) محاسبه شده بر اساس این مؤلفه‌ها ($0/45$) است، یعنی این مؤلفه‌ها می‌توانند (۴۵) درصد از واریانس متغیر مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.

فرضیه فرعی چهارم: ابعاد خودکارآمدی به طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردیده است.

جدول ۸. مشخصه‌های آماری رگرسیون بین ابعاد خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی به روش همزمان

متغیر	R	R ²	F	P _c	β	T	p _c
میل به آغازگری رفتار	0/585	0/34	41/3	0/0001	0/209	3/1	0/002
میل به ادامه تلاش برای تکمیل رفتار					0/111	1/8	0/06
مقاومت در برابر موانع					0/374	5/5	0/0001

همانگونه که مشاهده می‌شود مقدار F برابر با ($41/3$) در سطح ($0/0001$) بدست آمده و از آن جا که این مقدار از سطح قابل قبول ($0/05$) کوچک‌تر است لذا مقدار آماره معنادار گردیده ($P < 0/01$) است. و با توجه به سطح معناداری ستون آخر می‌توان نتیجه گرفت که مقدار بتای مؤلفه‌های میل به آغازگری و مقاومت در برابر موانع در سطح ($P < 0/01$) معنادار شده‌اند. یعنی اینکه مؤلفه‌های میل به آغازگری و مقاومت در برابر موانع می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند. و ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) محاسبه شده بر اساس این مؤلفه‌ها ($0/34$) است، یعنی این مؤلفه‌ها می‌توانند (۳۴) درصد از واریانس متغیر مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.

فرضیه اصلی: شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی به طور معناداری قادر به پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشند. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردیده است. در ابتدا به بررسی رابطه بین این متغیرها پرداخته می‌شود.

بررسی رابطه بین متغیرهای شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی:

جدول ۹. ماتریس همبستگی بین شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی

متغیر	شخصیت کارآفرینانه	خودکارآمدی	مهارت‌های اجتماعی
شخصیت کارآفرینانه	۱		

خودکارآمدی	۰/۵۷۱**	۱
مهارت‌های اجتماعی	۰/۵۸۱**	۱
$0/01P \leq^{**} 0/05P \leq^*$		

بر اساس اطلاعات جدول فوق بین مهارت‌های اجتماعی با شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی در سطح $p < 0/01$ رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. مقدار این رابطه به ترتیب برابر با ۰/۵۸۱ و ۰/۶۲۷ می‌باشد.

بررسی پیش‌بینی بین مهارت‌های اجتماعی توسط متغیرهای شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی:

جدول ۱۰. مشخصه‌های آماری رگرسیون بین شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی با مهارت اجتماعی به روش همزمان

متغیر	R	R ²	F	P<	β	T	p<
شخصیت کارآفرینانه	۰/۶۸۳	۰/۴۶	۱۰۴/۴	۰/۰۰۰۱	۰/۳۳۱	۵/۷	۰/۰۰۱
خودکارآمدی					۰/۴۳۸	۷/۶	۰/۰۰۰۱

همانگونه که مشاهده می‌شود مقدار F برابر با (۱۰۴/۴) در سطح (۰/۰۰۰۱) بدست آمده و از آن جا که این مقدار از سطح قابل قبول (۰/۰۵) کوچک‌تر است لذا مقدار آماره معنادار گردیده ($P < 0/01$) است و با توجه به سطح معناداری ستون آخر می‌توان نتیجه گرفت که مقدار بتای متغیرهای شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی معنادار شده است ($P < 0/01$). یعنی اینکه متغیرهای شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند. و ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) محاسبه شده بر اساس این متغیرها (۰/۴۶) است، یعنی این متغیرها می‌توانند (۴۶) درصد از واریانس متغیر مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری:

فرضیه فرعی اول: بین ابعاد شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که ضرایب تمامی مؤلفه‌های شخصیت کارآفرینانه با مهارت‌های اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: بین ابعاد خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده

شد. نتایج نشان داد که ضرایب تمامی مؤلفه‌های خودکارآمدی با مهارت‌های اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم: ابعاد شخصیت کارآفرینانه به طور معنی داری قادر به پیش

بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردید. نتایج نشان داد که مؤلفه‌های تشویق برای تعالی، افراد قدرتمند و اخلاق کاری می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند. این نتایج با مطالعات اعتمادی، جابری، جزایری و احمدی (۱۳۹۳) و ممیزی، زرین و اقلیما، (۱۳۹۰)، نیک رفتار (۱۳۹۰)، مژدهی و کندری (۱۳۸۱)، مهدی زاده (۱۳۹۲)، عابدی جعفری و دیگران (۱۳۸۹) و لیثونن (۲۰۰۰) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت شخصیت کارآفرین نیازمند داشتن مهارت‌های اجتماعی لازم برای برقراری روابط اجتماعی سالم است. چرا که احتمالاً یکی از مهمترین فاکتورهای حفظ نیروی انسانی و توانایی مدیریت یک سازمان وابسته به این است که فرد مدیر یا مسئول چقدر توانایی مدیریت بحران‌های درون سازمانی را دارد. و هر چه قدر که این توانایی بالاتر باشد، احتمالاً کارآفرینی با موفقیت بیشتری همراه است. از سوی دیگر نتایج بیان کرد که یکی از شاخصه‌های شخصیت کارآفرین تشویق برای تعالی است که قادر به پیش‌بینی مهارت اجتماعی است. شاخصه‌ی قدرتمندی به معنای احساسی از کنترل بر محیط و تعهد کاری، مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند. به نظر می‌رسد همه این ویژگی‌ها را باید در این خلاصه کرد که کارآفرینی نیازمند تاثیرگذاری بر محیط است و توانایی تاثیرگذاری بر محیط تنها با داشتن مهارت‌های اجتماعی که بتواند روابط بین فردی را تسهیل کند، همراه است.

فرضیه فرعی چهارم: ابعاد خودکارآمدی به طور معنی داری قادر به پیش بینی

مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردیده. نتایج نشان داد که مؤلفه‌های میل به آغازگری و مقاومت در برابر موانع می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند. این نتایج با مطالعات امینی، نوری و سماواتیان (۱۳۹۱)، درامامی (۱۳۹۱)، اعتمادی، جابری، جزایری و احمدی (۱۳۹۳)، هاون و همکاران (۲۰۰۷) و کردنائیج و همکاران (۱۳۸۸) همسو می‌باشد. در تبیین این نتایج همانگونه که گفته شد باورهای خودکارآمدی منشأ تحول بسیاری در درون فرد است. اعتماد و اعتقاد به خود شرایط را برای دخالت مؤثر در محیط فراهم می‌آورد. حتی می‌توان گفت احساس کارآمدی

همراه با الزامی از ارتقا مهارت‌های اجتماعی است. نمی‌توان انتظار تاثیر گذاری بر محیط خود را داشت بدون اینکه توانایی روابط بین فردی در حد مناسبی نباشد. بنابراین سطوح متفاوت خودکارآمدی به طور طبیعی با سطوح متفاوت مهارت‌های اجتماعی وابسته است. لذا خودکارآمدی شرایطی را در اختیار فرد می‌گذارد که می‌تواند در برابر موانع مقاومت کند و اصولاً آماده برای تاثیر گذاری باشد. این وضعیت نیازمند داشتن توانایی از مدیریت روابط است که در صورت لزوم بتواند از آن استفاده کند.

فرضیه اصلی: شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی به طور معناداری قادر به

پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی می‌باشند. برای بررسی این فرضیه از رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده گردیده است. نتایج نشان داد که شخصیت کارآفرینانه و خودکارآمدی می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی نمایند و همچنین ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) نشان داد که این متغیرها می‌توانند (۴۶) درصد از واریانس مهارت‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. این نتایج با مطالعات خوشکام (۲۰۰۷)، جاسک و همکاران (۲۰۰۴)، میر محمد صادقی (۲۰۰۴)، نیک رفتار (۱۳۹۰) و مژدهی و کندری (۱۳۸۱) همسو می‌باشد. در تبیین این نتایج به طور کلی می‌توان گفت شاخصه کارآفرینی، میزان کنترل پذیری است و کانون کنترل عبارت است از این که شخص چگونه منبع نتایج مثبت یا منفی را به خود یا دیگران نسبت می‌دهد. افراد دارای کانون کنترل بیرونی از ویژگی‌هایی مانند مسولیت پذیری کم، غیر منطقی بودن در برابر حوادث و علل رویدادها، رضایت شغلی پایین، نرخ غیبت بالا و احساس بیگانگی نسبت به محیط کار، عدم اعتماد به دیگران، انگیزش کم، اعتماد به نفس پایین و نظایر اینها برخوردارند. در صورتی که افراد دارای کانون کنترل درونی از مسولیت پذیری بالا، سلامت و بهداشت روانی بیشتر، تمایل به همکاری با دیگران و اعتماد به آنان، میل به پیشرفت و اعتماد به نفس زیادتر بهره‌مندند (محمد هادی، ۱۳۷۹). بنابراین می‌توان انتظار داشت شخص کارآفرین دارای شاخصه‌هایی است که بتواند میزان کنترل خود را بر محیط اطرافش افزایش دهد و احتمالاً مهارت‌های ارتباطی یکی از ضروری‌ترین این ویژگی‌هاست. شخصیت کارآفرین با افزایش مهارت‌های ارتباطی خود زمینه‌ی مناسبی برای توسعه اثرگذاری بر محیط فراهم می‌کند. بنابراین در یک چرخه دو طرفه می‌توان گفت خودکارآمدی شرایط را برای تاثیر گذاری بر محیط افزایش می‌دهد و لازمه این تاثیر گذاری رشد مهارت‌های بین فردی است.

چرا که در تنهایی و عزلت نمی‌توان دست به تغییر زد و از سوی دیگر مهارت‌های اجتماعی بالا، باعث ارتقا سطح خودکارآمدی می‌شود.

در نهایت اینکه این پژوهش دارای محدودیت‌هایی از جمله محدود بودن گروه نمونه، عدم سنجش متغیرهای مهم دیگر بر مهارت‌های اجتماعی و استفاده صرف از پرسشنامه بود. لذا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از طرح‌های آزمایشی که بتواند با اطمینان و روشنی بیشتری عوامل تاثیرگذار بر این متغیرها را شناسایی کند، استفاده گردد. و احتمالاً طراحی پرسشنامه‌های بومی و فرهنگ محور بتواند نتایج قابل اطمینان تری به دست دهد.

منابع

- احمدپور داریانی، محمود، مقیمی، سید محمد، (۱۳۸۵). **مبانی کارآفرینی**، تهران: نشر فرا اندیش.
- اعتمادی، عذرا؛ جابری، سمیه؛ جزایری، رضوان‌السادات و احمدی، سید احمد (۱۳۹۳). بررسی رابطه‌ی مهارت‌های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض با صمیمیت زناشویی در زنان شهر اصفهان. **مجله مطالعات زن و خانواده**. دوره ۵، شماره ۱۷، بهار ۱۳۹۳، صفحه ۶۳-۷۴
- امینی، مهوش؛ نوری، ابوالقاسم و سماواتیان، حسین (تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر سلامت عمومی پرزستاران. **مدیریت اطلاعات سلامت**. ۱۰(۱). ۱۰۷-۱۱۹.
- درامامی، فاطمه (۱۳۹۱). رابطه سبک رهبری و مهارت‌های ارتباطی مدیران با سلامت روان کارکنان. **طب انتظامی**، سال اول، شماره ۱
- طالبی، کامبیز (۱۳۸۷) آموزش کارآفرینی دانشگاهی و نقش آن در ایجاد و توسعه‌ی شرکتهای کوچک و متوسط دانش بنیان، **توسعه‌ی کارآفرینان**، سال ۱، شماره ۱، صص ۱۱۱-۱۱۳.
- کردناتیج، اسداله، مقیمی، سید محمد، قناتی، سوسن و یزدانی، حمیدرضا (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین عناصر ساختار سازمانی و فرهنگ کارآفرینانه در دانشگاه تهران. **فصلنامه مدیریت دولتی**. ۳(۱). ۱۲۳-۱۳۹.
- مستقیم‌ی مریم، شفیق آبادی عبدالله (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر عزت نفس دختران ۱۳ تا ۱۵ ساله بهزیستی. **روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی**: پاییز ۱۳۹۱، دوره ۲، شماره ۹؛ از صفحه ۱۷ تا صفحه ۳۰.
- مقیمی، سید محمد و رمضان، مجید، ۱۳۹۰، **پژوهشنامه مدیریت**، جلد یازدهم، انتشارات راه‌دان، تهران.
- مهدی زاده گندوانی پریسا، پوررضا ابوالقاسم، اله وردی پور حمید، دویبکر نورالدین (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین استرس‌های کاری با خودکارآمدی و تطابق در کارکنان بیمارستانهای آموزشی - درمانی شهر تبریز در سال ۱۳۸۹. **بیمارستان**: دوره ۱۲، شماره ۱ (مسلسل ۴۴)؛ از صفحه ۵۷ تا صفحه ۶۵.
- نریمانی، علیرضا، عباس، رضایی، الهام، سوری و (۱۳۸۸) ارتباط مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی با گرایش مصرف مواد در نوجوانان، **فصلنامه اعتیاد**، دوره چهارم، شماره سوم

نعمتی، محمد علی (۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان دانشجویان دانشگاه‌های دولتی تهران. **دو فصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی** - سال اول، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۲.

نیک رفتار، طیبه (۱۳۹۰). تأثیر شایستگی‌های فردی و اجتماعی بر شخصیت کارآفرینانه. **فصلنامه توسعه‌ی کارآفرینی**، سال چهارم، شماره چهاردهم، زمستان ۱۳۹۰، ۱۴۳-۱۲۵.

هارجی، او. (۲۰۰۵). **مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان فردی**. ترجمه بیگی و همکاران (۱۳۸۸)، چاپ سوم، تهران، رشد.

یوسفی، فریده و خیر، محمد (۱۳۸۱). بررسی پایایی و روایی مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی مانسون و مقایسه عملکرد دختران و پسران دبیرستانی در این مقیاس. **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**، دوره هجدهم، شماره دوم، صص ۱۴۷-۱۵۸.

Bandura, A. (1997). SELF-efficacy: The exercise of control. New York: W. H. Freeman.

Castrogiovanni G.J. Urbano D., Loras J. (2011). Linking corporate entrepreneurship and human resource management in SMEs; *International Journal of Manpower*, Vol. 32, No. 1, 2011.

Matson JL, Neal D, Fodastad, JC, Mahan S, Rivet T (1993), Reliability and validity of the Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters, *Journal of Behavior Modification*, vol, 34, 6 pp, 539-358.

Matviuk, S. G. (2010), "A Study of Peruvian Entrepreneurs Leadership Expectations", *Journal of American Academy of Business Cambridge*. 16 (1). 65-70

Mohar, Y. (2007), "Relationship between Psychological Characteristics and Entrepreneurial inclination: a Case Study of Students at University TUN ABDUL RAZAK", *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*. 3 (2). 24-41.

Montoro-Sánchez A., Soriano D. R. (2011). Human resource management and corporate entrepreneurship; *International Journal of Manpower*, Vol. 32, No. 1, 2011.

Nikooyeh, E., Zarani, F., Fathabadi, J. (2017). The mediating role of social skills and sensation seeking in the relationship between trait emotional intelligence and school adjustment in adolescents. *Journal of Adolescence*, Volume 59, August 2017, Pages 45-50

Nilsen, Wendy., Karevold, Evalill., Roysamb, Espen., Gustavson, Kristin., S. Mathiesen, Kristin. (2013). Social skills and depressive symptoms across adolescence: Social support as a mediator in girls versus boys. *Journal of Adolescence*, 36, (1):11-20.

Rumney, H.R. & MacMahon, K. (2017). Do social skills interventions positively influence mood in children and young people with autism? A systematic review. *Mental Health & Prevention*, Volume 5, March 2017, Pages 12-20

Savage, M.W. & Tokunaga, R.S. (2017). Moving toward a theory: Testing an integrated model of cyberbullying perpetration, aggression, social skills, and

Internet self-efficacy. *Computers in Human Behavior*, Volume 71, June 2017, Pages 353-361

Spence, S.H. (2003). Social skills training with children and young people: theory, evidence and practice. *Child and adolescent mental health*. 8,2,2003, 84- 96.

Zampetakis, L. A., Kafetsios, K., Bouranta, N., Dewett, T., Moustakis, V.S. (2009). On the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial attitudes and intentions. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 15, No.6, PP. 595-618